

Magyar görbe

■ Rubin Eszter: *Árnyékkert*. Jaffa Kiadó, Budapest, 2019, 342 oldal, 3490 Ft

Rubin Eszter keserű könyvet írt, és ez a keserűség tán abból adódik, hogy a regényt rólunk írta, ma élő férfiokról és nőkről – úgy értem, olvasás közben egy pillanatra sem lehet eltekinteni a nemi szerepek ránk osztott, nehéz súlyától, s ennek következtében attól, hogy az úgynevezett valóságunkban mi vajon mit is tennénk a két főhős helyében. Az olvasó felől nézve talán éppen ez a tétje ennek a könyvnek: a kíméletlen szembesítés szívünk, lelkünk és tudatunk azon sötét, halálosztó tartalmaival, amelyeket éppen a legtisztábbnak hitt érzelemáradat, a szerelem kelt életre bennünk.

Egy vidéki lány, Molnár Kornélia (Lia), és egy pesti fiú, Stark György (Gyuri) rettenetes kapcsolatának krónikája ez a regény, amely Rubin Eszter sorrendben harmadik kötete. Az előző kettőt, a *Barheszt* és a *Bagelt* is olvastam, s nagyon szerettem mindkettő humorát, azt a fajta szellemességet, amelynek legfőbb jellemzője az önirónia. Aki ezt a sajátos humort várja az *Árnyékkerttől*, az csalódni fog – de jó értelemben. Az új regény fekete, komor és hideg. A cím pontos: valóban nem a napos oldalon járunk, hanem az árnyékban, méghozzá szimbólumok között. A történet legfontosabb szimbóluma az a ház, ahol Lia és Gyuri él. Filmvásznonra kívánczó, alaposan megkomponált, érzékletes leírásokat olvashatunk a ház állagának romlásáról, s lassan megbizonyosodunk róla, hogy ennek a szerelmet, házasságot, magán- és társadalmi életet, fejlődést, tehetséget, nagyságot, vállalkozást szimbolizáló „háznak” nem-hogy a görbe falai hitványak, de soha nem volt szilárd alapja sem. Egy ilyen házban csak haldokolni, egy ilyen élethazugságba csak belerokkanni lehet. Ebben a házban, ebben a házasságban, ebben az életben, ebben az országban mintha minden szándékosan hazugságra épülne.

Genderszempontról említem meg, hogy ebben a regényben nem kap felmentést a nő a nőisége és nőiessége okán. A nő itt nem áldozat, sőt, ebben a történetben Lia a voltaképpeni ördögi lény, a gonosz bosszorkány megtestesítője, aki éppen a nőiségével és a nőiességével manipulál. Tetszik Rubin Eszter bátorsága, hogy nem akar megfelelni a trendeknek, és női főhősét a maga női szerepében nem kívánja idealizálni. Igaz, a férfi esetében sem teszi. Stark nem „igazi” férfi, vele mindent meg lehet csinálni, sőt, mintha volna rá hajlama, hogy vele igenis, vele tegyenek meg mindent – számára kényelmesebb ebben a házban, ebben az országban úgy leélni egy életet, hogy közben a szemét becsukja, a fülét befogja, és a tán nem is valóságos (nem patológikus) depressziójába menekül.

Még valami fontosat a regény miliójéről: miközben egy, talán soha nem is létezett „ház” szétmállásának és emberi életek összeomlásának vagyunk tanúi, leperreg előttünk a magyar társadalom elmúlt ötven éve. A Kádár-korszak lapos unalmából indulva a rendszerváltás hevületén át érkezünk el napjainkig, a kiégett, fásult, megcsömörlött máig. Rubin Eszter nagyszerűen megrajzolta ezt a magyar görbét. Szociológiai és szociográfiai értelemben is pontos lélekrajzot ad olyan emberekről, akik naponta százával jönnek szembe velünk az utcán, és akiknek az életét alighanem szintén a hazugság határozza meg. Csekély vigasz, hogy az efféle hazugságtákolmányok idővel egészen biztosan leomlanak, és maguk alá temetik a meghamisított világokat. Nem árulom el, hogy Rubin Eszter regényének végén a szereplők vajon képesek lesznek-e kimászni a romok alól – alkalmat szeretnék rá adni, hogy önök is, mint én, a végsőkig higgyenek az emberléptékű csodákban.